

ЗМІСТ

Мірило відповідальності. Як виміряти прихильність партій передвиборчими обіцянками	3
Коаліційна угода 50/50	9
Порівняльна таблиця: передвиборчі обіцянки 2014 року в Коаліційній угоді фракцій ВРУ 8 скликання	19

Мірило відповідальності

Як виміряти прихильність партій передвиборчими обіцянками

Досвід Майдану показав, що активісти в умовах перехідного українського суспільства не є ведучими, але провідними у формуванні політичного порядку денного.

Домогтися стовідсоткового виконання передвиборчих обіцянок - утопічне завдання, однак стеження за роботою партій у цій сфері не може не зробити їх більш дисциплінованими і відповідальними.

А можливо, і найняти замість десятка політтехнологів, - кілька хороших експертів для розробки альтернатив політики в тій чи іншій галузі.

Питання оцінки виборцями роботи політичних партій залишається невирішеним - в Україні політичні кампанії переросли в чистий маркетинг. Громадяни пасивно спостерігають за роботою політиків у владі, тоді як останні не поспішають звітувати про свою роботу і дані обіцянки. Розробка методології та інструментарію оцінки роботи парламенту повинна стати сполучною ланкою між депутатами та активною громадськістю.

В ідеальному світі політичної науки є елегантна модель "відповідальною партії". Відповідно до неї виборці віддають свої голоси партіям раціонально, вибираючи політсилу, яка пропонує найбільш близькі їхнім поглядам обіцянки. У свою чергу політики, обираючи і отримуючи важелі впливу на уряд, роблять все для реалізації своїх слоганів - це стає запорукою їх обрання знову на чергових виборах.

У реальному світі, особливо в Україні з ще не звиклою до демократичних норм політичної культури говорити про відповідальні партії, - рано. Природно, такі політсили вимагають і вдумливого і грамотного виборця, якого нашій країні також поки що бракує. Однією з умовою розвитку стійкої і конкурентної демократії є розвинена культура участі - активна і свідома участь громадян у політичному житті суспільства.

Одним із кроків назустріч громадянської і в іншу сторону від підданицької політкультури має стати налагодження зв'язку між виборцем і делегованим ними у владу представникам. Поки ж на пострадянському просторі мовне кліше "передвиборчі

обіцянки" має негативний характер - традиційно це сприймається як політтехнологія, заснована на брехні різного рівня, щось, що буде забуто одразу після виборів. Більше того, в Україні є і *судовий прецедент*, що де-юре дозволяє політикам ігнорувати свої передвиборні обіцянки.

В той же час, дослідження західних вчених про роботу урядів у розвинених демократіях показують, що там зв'язків між передвиборчими обіцянками і програмою урядів відчутно більше, ніж припускають люди². З точки зору ідеальної моделі в політичній науці передвиборчі обіцянки - це політичні борги, які обрані чиновники повинні "погасити" під час свого перебування при владі. Завдання активістів, в такому разі, наблизити українську політичну реальність до недосяжного ідеалу, виховуючи в політиках відповідальність за свої слова.

Крім сумлінних політиків Україні потрібен ще й відповідальний електорат. Це виборці, які не будуть голосувати сліпо й емоційно, падаючи жертвами вкладених у політичну рекламу мільйонів. Відповідальний виборець стає "напарником" відповідальною партії, винагороджуючи її за хорошу роботу у владі і, відповідно, караючи за погану³.

1. Thomson, Robert (2001). The programme to policy linkage: the fulfilment of election pledges on socio-economic policy in the Netherlands, 1986-1998, *European Journal of Political Research*, 171-197.

2. Thomson, Robert (2011). Citizens' Evaluations of the Fulfillment of Election Pledges: Evidence from Ireland *Journal of Politics* / Volume 73 / Issue 01 / January 2011, pp 187-201

3. Key, V. O. (1966). *The Responsible Electorate*. New York: Vintage

Таким чином, виникає питання, як оцінювати роботу партії в парламенті, особливо - партію, яка брала участь у формуванні уряду і таким чином отримала важелі для реалізації своєї передвиборчої програми.

Політологи підкреслюють важливість політичної освіти громадян. Погано обізнані люди, як правило, спираються на стереотипи та міфи щодо проблемних питань⁴. Щодо передвиборчих обіцянок, то домінуючий стереотип один - їх не виконують. У свою чергу, ті громадяни, хто цікавиться політикою, відмовляються від цього шаблону і можуть оцінювати, чи виконують політики свої обіцянки, чи ні.

Крім того, обізнані виборці проявляють більше реакції на невиконання передвиборчих програм, а також мають більше прагнення вимагати від партій виконання своїх обіцянок. У підсумку активні і обізнані громадяни створюють зв'язок суспільства і влади, отримуючи вплив на реальну політику.

З точки зору теорії демократії, виконання передвиборчих обіцянок є важливим каналом комунікації для перетворення запитів суспільства в політику уряду. У випадку, якщо партії акумулюють вимоги суспільства, вони повинні відображати їх у своїй передвиборчій програмі, тоді як Кабмін - реалізувати їх у політиці⁵. Джейн Менсбрідж, яка спробувала по-новому підійти до питання представницької влади, пояснює: «ідея того, що під час [передвиборчої] кампанії депутати дають виборцям обіцянки, які вони виконують чи ні, - це фокус традиційний

моделі демократичного представництва, так званого представництва з зобов'язаннями (promissory representation)».⁶

Розвинені західні економіки також зміщують дискурс про демократію в бік виконання передвиборчих обіцянок. Як правило, партійні представники часто обіцяють під час дії свого мандата виконувати передвиборчі програми, незважаючи на спірність їх тез⁷. Крім того, самі обіцянки стають предметом бурхливої медіа дискусії - матеріалів у ЗМІ та обговорень у політичних ток-шоу. Пульцеровську премію 2009 приміром, отримав сайт politfact.com за проект Обаметр (Obametr), який відстежував передвиборні обіцянки президента Барака Обама. Аналогічні сайти працюють і в інших країнах - як в Україні проекти Фундації «Відкрите суспільство» або сайт Владометр.

Фундація «Відкрите суспільство» вже 13 років займається аналізом виконання передвиборчих обіцянок політсилами в парламенті. За роки роботи були випробувані кілька підходів і методологій, які так чи інакше показували схожий результат - партії в основному не виконують свої обіцянки.

4. Kuklinski, James H. and Paul J. Quirk. 2000. Reconsidering the Rational Public: Heuristics, Cognition and Mass Opinion.' In *Elements of Reason: Understanding and Expanding the Limits of Political Rationality*, eds. Arthur Lupia, Mathew D. McCubbins, and Samuel L. Popkin. New York: Cambridge University Press, 153-82

5. Thomson, R., Royed, T., Naurin, E., Arts, J., Ferguson, M., Kostadinova, P., ... & Przeworski, F. *Explaining the Fulfillment of Election Pledges: A Comparative Study on the Impact of Government Institutions*

6. Mansbridge, Jane. 2003. Rethinking Representation. *American Political Science Review* 97: 515-28

7. Grossback, Lawrence J., David A.M. Peterson and James A. Stimson. 2005. Comparing Competing Theories on the Causes of Mandate Perceptions. *American Journal of Political Science* 49: 406-419

Тим не менш, навіть негативні показники робіт фракцій давали зручний ґрунт для порівняння і оцінок - наприклад, між нульовим результатом відповідальності перед виборцем у КПУ і третій у тоді ще Нашої України-Народної самооборони. Суха статистика підтверджувала, що більша частина передвиборчих обіцянок партіями просто забувається - по ним навіть не подається відповідних законопроектів.

Більш того, роки правління Віктора Януковича і стрімке посилення владної вертикалі показало, що не стільки ВР, скільки Кабмін є "законодавцем мод" у сфері прийняття нових нормативних актів. Таким чином, зосередження аналізу виключно на парламентській роботі - що притаманне більшості українських аналітиків і НГО в сфері аналізу політики - спотворюють реальність роботи Верховної Ради, як і самих політичних сил, які де-факто обирають уряд.

Стрімка зміна розкладу сил у Верховній Раді наприкінці лютого, крах авторитарних структур партії влади і зсув центру ухвалення рішень у державі в парламент поклато на депутатів новий рівень відповідальності. В умовах нестабільності партійної системи, підриву політичної стабільності та міжнародної кризи, викликаного російським аншлюсом Криму і війни в Донбасі, обіцянки партій зразка 2012 року, по суті, канули в Лету.

У той же час дострокові вибори до ВР дали політичним силам прекрасне "вікно можливостей" для умовного перезавантаження. По суті, політична система відкотилася на умовний «нульовий варіант» на тлі стрімкого зростання

громадянської самосвідомості та патріотичних почуттів. Вибори дали партіям шанси для серйозної модернізації і своїх внутрішніх структур та ідеологічної платформи. Тим не менш, виборча кампанія 2014 показала спроби використовувати старі сценарії - іменні блоки політсил, використання чисто маркетингових інструментів, гри з брендами і популістичними обіцянками.

Підсумки виборів показали неспроможність колишніх методів. Перше місце дісталось партії прем'єр-міністра, діяльність якого мала високий рівень схвалення населення. Персональні проекти домоглися результатів, відчутно менше прогнозованих. Партії, які не зуміли реалізувати очікування, покладені на них на попередній кампанії, не подолали 5% -й бар'єр.

Саме тому ретельне відстеження роботи партій у парламенті щодо виконання своїх передвиборчих обіцянок має велике значення для цементування демократичного фундаменту в політичній системі України. Само собою, використання складних методологічних інструментів для аналізу роботи нового скликання ВР передчасне - політичним силам тільки належить виховати в собі відповідальність перед виборцем.

Тому Фундація «Відкрите суспільство» буде використовувати для Ради 8 скликання порівняно простий, але досить дієвий метод для регулярного моніторингу роботи парламентарів. Його ключові цілі - інформування виборця про діяльність депутатів та обраного ними уряду, налагодження комунікації в трикутнику громадянин-депутат-ЗМІ, а також трансформація політичної

культури з підданицької в сторону цивільної та активістської.

Враховуючи складність якісного дослідження роботи парламентаріїв та уряду, ми поєднаємо експертну аналітику з кількісним аналізом. Одним з ключових продуктів роботи законодавчої влади є проекти нормативних актів. Щомісяця депутати і Кабмін подають у ВР десятки подібних документів, які по суті є альтернативами політики (policy). Аналіз їхніх текстів фахівцями дозволить співвіднести суть поданої ідеї - програми партії - або ж уряду/коаліції.

На основі цього ми будемо робити щомісячні рейтинги, які дозволить оцінити умовну відповідальність кожної фракції перед виборцем.

Таким чином, індикатор «відповідальності» буде розраховуватися за формулою: (число наданих законопроектів, які відповідають програмі партії) / (сумарне число законопроектів). Отримане число буде менше або дорівнювати одиниці - і дозволить не тільки показати увагу політичних сил до власних програм, а й порівняти відповідальність перед виборцем різних фракцій.

Крім того, чисельник можна ускладнити для прийняття до уваги інших факторів. Так, від нього можна віднімати ті законопроекти, які суперечать обіцянкам політичної сили або ж є чисто популістським, націленими виключно на саморекламу. Таким чином, партії будуть «оштрафовані» за зневагу демократичними цінностями і виховання пасивного виборця.

Щомісячний моніторинг і порівняно швидкий підрахунок результатів дозволить тримати руку на пульсі політичного життя як виборцю, так і самим депутатам. Більш того, за підсумками певного періоду можлива організація медіа кампанії і масової розсилки по штабах партій списків невиконаних обіцянок. Такий підхід, підкріплений увагою активістів та представників ЗМІ, послужить зміцненню механізмів громадянського суспільства і представницької демократії.

Також цей проект здатний вплинути не тільки на поінформованість виборців. У довгостроковій перспективі одне з його завдань - вплив на внутрішню партійну роботу і демократію, в тому числі - питання партійного лідерства та роботи з ідеологією. Якщо керівництво партій вирішить нехтувати своєю відповідальністю перед виборцем, внутрішньопартійним групам варто задуматися про його ефективність. Так чи інакше, програми партій є тим набором цінностей, який поєднує його членом. Як це тонко відзначає Роуз, «начерки партійної програми - це перший крок у пошуку консенсусу всередині самої партії. Підсумковий документ - не стільки заяву про бажання виборця, скільки прокламація того, чого згідно домагатися партійне керівництво»⁸.

8. Rose, Richard. 1984. *Do Parties Make a Difference?* London: Macmillan

Збільшення уваги до передвиборчих обіцянок має змусити партії мислити не тільки в короткостроковій перспективі - перемоги на виборах, але й у довгостроковій - розвиток держави. Опір демагогії і популізму в партіях стане одним із захисних механізмів для демократії, якій в Україні ще належить пройти непростий шлях розвитку.

Більш того, вдумлива робота над програмою партії та відповідними обіцянками повинна зробити процес формування більшості в парламенті прозорим. На даний момент продемократичні політсили демонструють звичне для пострадянської політики двоємисліє: публічно гарантується чесність і прозорість створення коаліції, тоді як в кулуарах йшли відверті торги за крісла і портфелі, що так люто заперечувались самими переговорниками.

У разі упору на програми процес створення коаліції перетворюється на дискусію про державних політиків, проекти яких закладені в обіцянках політичних сил. Таким чином, приймаючи рішення про участь або неучасть в більшості партії в першу чергу беруть до уваги позицію свого виборця і його потенційну реакцію на дії уряду. У підсумку в коаліційному Кабміні рівень реалізації політичних пропозицій кожного учасника є показником стабільності та успіху такого об'єднання.

Безсумнівно, українському політикуму належить пройти ще довгий шлях перед тим, як він вийде на рівень розвиненої демократії. Тим не менш, представники громадянського

суспільства не можуть залишатися осторонь - досвід Майдану показав, що активісти в умовах перехідного українського суспільства не є ведучими, але провідними у формуванні політичного порядку денного. Домогтися стовідсоткового виконання передвиборчих обіцянок - утопічне завдання, однак стеження за роботою у цій сфері не може не зробити їх більш дисциплінованими і відповідальними. А можливо, і найняти замість десятка політтехнологів, - кілька хороших експертів для розробки альтернатив політики в тій чи іншій галузі.

Коаліційна угода 50/50

Коаліційна угода виявилася на порядок якіснішою, аніж програми політичних партій, що утворили коаліцію. Водночас 50% обіцянок коаліціантів не знайшли відображення в документі.

Експерти Фундації «Відкрите суспільство» проаналізували наскільки відповідально вітчизняний політикун поставився до складання своєрідного плану координації своїх дій у майбутньому парламенті.

Аналіз проводився окремо кожного розділу програми, порівнюючи передвиборчі програми партій – учасників коаліції з підписаною угодою.

В дослідженні ми сконцентрувалися на трьох основних питаннях:

1. Наявність плану реалізації поставлених завдань: механізмів досягнення результату (принципів реалізації запропонованих реформ) та конкретних дій (законів, підзаконних актів, рішень Кабінету Міністрів тощо);
2. Наявність термінів реалізації, що дозволять проконтролювати ефективність роботи коаліції;
3. Відповідність запланованих дій та передвиборчих обіцянок, як характеристика відповідальності партії перед виборцями.

Кожен з критеріїв було оцінено за шкалою від 0 до 5, де 0 – повна відсутність, 5 – повна відповідність критерію.

Більш детально результати порівняння розділів угоди та передвиборчих програм учасників коаліції приведені у таблиці на сторінці 15.

1. Реформа системи національної безпеки та оборони

- Шість напрямків реалізації реформи детально та структуровано розділено на ряд конкретних завдань, багато з яких передбачають розробку як нормативних документів (Стратегії національної безпеки, Воєнної доктрини, Плану дислокації Збройних Сил, Концепції інформаційної безпеки, змін до Законів України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» та «Про основи національної безпеки», «Про оборону» та «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», прийняття законів «Про правовий режим воєнного стану» «Про Українську військову організацію», нової редакції Закону України «Про службу безпеки України» тощо), так і використання інших інструментів управління національною безпекою та обороною (створення Єдиного Державного реєстру військовозобов'язаних осіб, Регіонального центру РЕР на Східному напрямку, міжвідомчої комісії з питань розвитку оборонно-промислового комплексу при Кабінеті Міністрів

України тощо). Щоправда багато з запланованих завдань не мають конкретних індикаторів, досягнення яких могло б сигналізувати щодо успіху чи невдачі у їх досягненні (для прикладу п.2.6 «Оптимізація та відповідне скорочення структури МО та ГШ ЗСУ» та багато інших). Оцінка: 4.

- Всі заплановані дії мають граничний термін виконання. Оцінка: 5.
- Коаліційна угода загалом не дуже відповідає задекларованим передвиборчим обіцянкам партій. Так реформа Національної гвардії не згадана в жодній з програм партій, реформа СБУ – тільки у «Батьківщини», долі Криму та окупованих територій частково приділено увагу Блоком Порошенка та Батьківщиною, про реформу ВПК згадано Блоком Порошенка та Самопоміччю. Інші два напрями фрагментарно відображені в програмах партій. Більшість обіцянок партій у військовій сфері, все ж, не знайшли втілення в угоді. Оцінка – 2.

2. Конституційна реформа

- Угода, окрім створення Тимчасової спеціальної комісії ВРУ, декларування відкритості та прозорості її діяльності та прагнення підготувати законопроект невідомого змісту, жодних конкретних результатів не містить. Оцінка: 0
- Терміни виконання не зазначені. Оцінка 0.

- Не зважаючи на те, що тільки програма Радикальної партії Ляшка не містить жодного пункту, що би стосувався конституційної реформи, а гасла щодо скасування депутатської недоторканості, збалансування системи державної влади та прийняття закону про імпідмент Президента були надзвичайно популярними у передвиборчій риториці, жодна обіцянка учасників коаліції не потрапила до цього розділу коаліційної угоди. Оцінка 0.

3. Оновлення влади та антикорупційна реформа

- Перелік заходів (окрім пункту «ліквідація корупційних схем у державному секторі»), щодо реалізації антикорупційної реформи досить чіткий та містить перелік необхідних законодавчих ініціатив та механізмів щодо її реалізації. Оцінка 4,5.
- Терміни виконання зазначені. Оцінка 5.
- У передвиборчих програмах партій жодної згадки щодо забезпечення вільного доступу до інформації про власників земельних ділянок, публічної інформації, заборони вимагати органами державної влади інформацію повторно. По одній обіцянці знайдено у програмах щодо забезпечення прозорості фінансування партій (Батьківщина) та оприлюднення суспільно важливої інформації (Самопоміч). Майже одногосно всі учасники коаліції обіцяли в тій чи іншій формі створити антикорупційний орган та забезпечити декларування

доходів та видатків чиновників. Щоправда, більшість пунктів програм (провокування хабарів, скорочення чисельності чиновників та підвищення їх зарплат тощо) проігноровані. У цьому аспекті Батьківщина являється лідером серед неврахованих обіцянок (8 обіцянок з 10). Оцінка 3.

- Батьківщина являється лідером серед неврахованих обіцянок (8 обіцянок з 10). Оцінка 3.

4. Судова реформа

- Основні завдання, які повинні бути вирішені у рамках реформування судової системи, досить детально описані. Щоправда, у жодній з запропонованих цілей не вказано яким чином вона реалізовуватиметься, які нормативно-правові документи потрібно для цього буде прийняти, які саме організаційні заходи дозволять досягнути бажаного, хто їх реалізовуватиме тощо. Отже, автори угоди тільки декларують бажані напрями судової реформи. Оцінка 2.
- Політики планують досягнути запланованих перетворень до II кварталу 2015 року, що знову ж таки наводить на роздуми щодо реалістичності майбутньої судової реформи. Оцінка 2.
- Загалом тільки Радикальна партія оминула своєю увагою необхідність змін у судовій системі. Щоправда інші учасники коаліції зосереджувалися на загальній обіцянці реформувати судову систему (Народний фронт та Блок

Порошенка), на необхідності люстрації суддів та удосконалення механізмів їх добору (Самопоміч, Блок Порошенка, Батьківщина) та на незалежності суддів від законодавчої та виконавчої влади (Самопоміч, Блок Порошенка). Обіцянки Батьківщини щодо формування суду присяжних та прямих виборів місцевих суддів, та Самопомічі щодо становлення прокуратури як служби державного обвинувачення, залишилися поза увагою укладачів угоди. 7 з 9 запланованих напрямків судової реформи не відображені в програмах партії. Оцінка 1.

5. Реформа системи органів правопорядку

- Розробники угоди досить детально окреслили принципи та механізми реформування системи МВС та кримінальної юстиції. На жаль, пропозиціям щодо створення національного бюро розслідувань, муніципальної та військової міліції, приділено значно менше уваги. При цьому, не завжди зрозуміло яким саме чином будуть досягатися заплановані цілі (зокрема відсутні механізми конкурсного відбору та атестації працівників тощо). Оцінка 3.5
- Терміни виконання визначені тільки щодо реформування системи кримінальної юстиції (по кожному завданню) та формуванню нової системи МВС (I квартал 2015 року загалом). Інші завдання, на жаль, не мають терміну виконання. Оцінка 2.

- У передвиборчих програмах а більшості випадків не конкретизовано які саме реформи необхідні органам правопорядку. Так, Народний фронт та Блок Порошенка відстоюють ідею реформи правоохоронної системи, Батьківщина – приведення законодавства у правоохоронній сфері до вимог ЄС, Радикальна партія вимагає повної зміни особового складу, Самопоміч - перетворення міліції в орган охорони правопорядку. Тільки одна конкретна обіцянка Самопоміч – створення муніципальної міліції - знайшла відображення в угоді. Оцінка 3.

6. Реформа виборчого законодавства

- В даному розділі зафіксовані принципи майбутньої системи проведення виборів на загальнодержавному та місцевому рівнях. Але, на жаль, не деталізовано яким чином ці принципи будуть впроваджуватися у життя. При цьому завдання щодо забезпечення підзвітності і дієвості парламенту виходить за рамки запланованих у угоді цілей. Оцінка 2.
- Терміни виконання вказані загалом по кожному з завдань, їх реалістичність (забезпечити підзвітність і дієвість парламенту протягом I кварталу 2015 року) викликають сумніви. Оцінка 2,5
- Тільки у трьох учасників коаліції (Блок Порошенко, Радикальна партія та Батьківщина) у програмах знайдено

обіцянку щодо переходу до пропорційної системи та відкритих списків. Інші завдання відсутні. Оцінка 1.

7. Децентралізація та реформа публічної адміністрації

- Загалом завдання щодо виконання програми досить структуровані та детальні. Оцінка 5.
- На жаль відсутні календарні терміни виконання запланованих завдань щодо реформи публічних фінансів, державних закупівель та управління державною власністю та приватизацією. Оцінка 4.
- Обіцянка децентралізації влади та формування місцевих бюджетів в тій чи іншій мірі присутня в політичних програмах всіх учасників коаліції. Три політичні сили (Народний фронт, Самопоміч та Батьківщина) планували спростити надання адміністративних послуг, Самопоміч та Батьківщина – прийняти закон про імпічмент Президента , Народний фронт та Батьківщина – впровадити електронне врядування, Самопоміч – забезпечити прозорі закупівлі та реалізацію майна. Завдання з реформування публічних фінансів не згадується у жодній програмі учасників коаліції. Обіцянки щодо розширення громадської участі (Самопоміч та Батьківщина) та відкритості інформації щодо рішень органів влади (Блок Порошенко) так і залишилися поза увагою угоди. Оцінка 3,5.

8. Забезпечення прискореного економічного розвитку

- В цілому даний розділ коаліційної угоди носить декларативно-описовий характер. Відсутні будь-які цілі та механізми реалізації запланованих завдань. Оцінка 0.
- Терміни виконання, в силу відсутності конкретних цілей, встановлені рамково (зазвичай 2015 рік). Оцінка 1.
- Загалом у програмах партій було віднайдено 13 обіцянок, що відносяться до аналізованої галузі. При цьому частково враховано ув угоді тільки 6. Політичні програми Народного фронту (не враховано 1 обіцянка), Радикальної партії (не враховано 2 обіцянки) та Батьківщини (обіцянки відсутні) відсутні у даному розділі угоди. Оцінка 1.

9. Регуляторна політика, розвиток підприємництва та забезпечення умов конкуренції

- Чітко поставлені завдання, в багатьох випадках окреслені механізми та принципи їх реалізації. Винятком є сфера трудових взаємовідносин. Автори угоди не надали жодної інформації щодо того, на яких саме принципах повинен базуватися Трудовий кодекс. Оцінка 4.
- Загалом терміни виконання присутні, хоча ідосить розмиті. Оцінка 4.
- Дві групи обіцянок: реформування податкової системи (Народний фронт, Блок Порошенка, Батьківщина) та зменшення контролюючих органів (Народний фронт,

Самопоміч, Батьківщина), враховані при написанні угоди. Також прагнення до розширення підприємницької свободи та скорочення адміністративного регулювання, анонсоване Народним фронтом, отримало продовження в угоді. Натомість боротьба з монополіями та обмеження їх впливу на економіку, що є одним з пунктів передвиборчих програм більшості (окрім Батьківщини) учасників коаліції, зовсім не врахована в угоді. Відповідний пункт коаліційної угоди передбачає радше спрощення механізмів контролю над монополіями зі сторони АМК та підвищення прозорості його діяльності. Оцінка 1.

10. Реформа фінансового сектору

- В даному пункті угоди авторами анонсовані принципи діяльності у фінансовій сфері, при цьому переважно відсутні конкретні пропозиції щодо інструментів та механізмів їх реалізації. Оцінка 1.
- Терміни виконання (за виключенням п.2.1. лібералізація валютного регулювання) відсутні. Оцінка 0.
- Передвиборчі програми Самопоміч та Радикальної партії містять обіцянки щодо доступності фінансових ресурсів, на що загалом спрямовані принципи запропонованої реформи. Інші згадки у передвиборчих програмах учасників коаліції щодо фінансового сектора відсутні. Оцінка 1.

11. Реформа сільського господарства

- Автори окреслили ряд завдань та, в багатьох випадках, вказали механізми їх реалізації. На жаль в більшості випадків відсутні конкретні кроки, що дозволять досягнути запланованого. Оцінка 3,5.
- В більшості випадків терміни реалізації присутні. Оцінка 4.
- З 8 обіцянок, що стосуються реформи сільського господарства, знайдених у програмах партій були частково враховані в угоді 3 («перетворення землі на актив...» та «формування сучасного села як архетипічної цінності...», що належать Самопомочі та «запровадження права оренди землі під жорстким контролем держави» за «авторства» Радикальної партії). Можна зробити висновок, що загалом реформа сільського господарства мало хвилювала партії перед виборами. Оцінка 2.

12. Реформа енергетики та енергозалежність

- Автори детально окреслили принципи майбутньої реформи, механізми її реалізації та в багатьох випадках запропонували чіткі дії, що дозволять досягнути запланованого. Оцінка 5.
- В більшості випадків терміни реалізації присутні на рівні окремих завдань. Оцінка 4,5.
- Питання енергетики присутнє тільки у передвиборчій програмі Народного фронту. З 5 обіцянок в угоду не попала тільки одна («Пропонуємо нашим західним

партнерам заключати всі договори на транзит газу через Україну на наших кордонах з Росією»). Поруч з тим ліквідація субсидювання, забезпечення прозорості енергетичних ринків, удосконалення законодавства для залучення приватних інвестицій в галузь, реформа вугільної галузі зовсім не згадані у цій або інших програмах. Оцінка 2.

13. Інфраструктура та транспорт

- Розділ містить завдання та принципи їх реалізації. Конкретні дії, що призведуть до бажаного результату, передбачені не завжди (особливо стосовно авіаційного транспорту). Оцінка 4.
- Терміни виконання визначені для менш ніж половини поставлених завдань. Оцінка 3.
- Будь-які передвиборчі обіцянки щодо цієї теми відсутні. Оцінка 0.

14. Забезпечення громадян комунальними послугами та реформування житлової політики

- Чітко поставлені завдання та в багатьох випадках окреслені механізми та принципи їх реалізації. Оцінка 4.
- Терміни виконання визначені для менш ніж половини поставлених завдань. Оцінка 3.
- Будь-які передвиборчі обіцянки щодо цієї теми відсутні. Оцінка 0.

15. Соціально-гуманітарна реформа

- *Гарантування соціального захисту.* Авторами запропонована концепція але, на жаль, не деталізовано принципи та дії з її реалізації. Якісна освіта. *Сучасна наука і інновації.* В угоді здебільшого детально прописані механізми та необхідні дії щодо реалізації запланованого. *Культурний простір, інформаційна політика та національна пам'ять.* Описані принципи та окремі дії щодо реалізації запланованого. Оцінка 4.
- Терміни виконання окреслені по кожному з розділів в загальному, а саме «Протягом 2015 року», що наводить на роздуми щодо їх реалістичності. Оцінка 3.
- Надання соціальної допомоги та соціальний захист учасників АТО присутні у програмах Народного фронту, Самопомочі та партії Олега Ляшка. Обіцянка Народного фронту щодо продовження освітніх реформ на європейських засадах в силу її комплексності врахована в угоді. Натомість досить конкретизовані пропозиції Самопомочі (7 пунктів) та Батьківщини (1 пункт) віднайти в угоді не вдалося. Тільки програма Самопомочі містить обіцянки в сфері науки та інновацій (4 пункти), з яких враховано 2. Над проблемами культури та інформаційного простору замислювалися тільки Народний фронт (2 враховані обіцянки) та Блок Петра Порошенка (1 врахована обіцянка з 4). Оцінка 3.

16. Реформа системи охорони здоров'я

- Автори запропонували концепцію реформи вибірково, а саме, тільки у випадку завдань «якісна та доступна медицина», «формування системи забезпечення і підтримки якості медичної допомоги » та частково «здійснення раціональної фармацевтичної політики», та запропонували механізми її реалізації. Оцінка 3.
- Відсутні будь-які терміни виконання. Оцінка 0.
- Проблемі реформування системи охорони здоров'я мало приділена увага у передвиборчих програмах. Зокрема у програмах Блоку Порошенка та Батьківщини не виявлено жодної обіцянки. Народний фронт зосередився на загальній обіцянці «забезпечити доступність якісних медичних послуг». Обіцянки партії Ляшка (зростання в 10 раз видатків на медицину та створення фельдшерсько-акушерського пункту в кожному селі), в силу їх популярності, не враховано в угоді. З шести пунктів програми Самопомочі враховані тільки два. Оцінка 1.

17. Реформа системи управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики

- Даний розділ угоди складається, по суті, з двох частин, а саме з декларування наміру реформувати систему управління сферою охорони довкілля без жодних натяків на механізми імплементації, та плану гармонізації

законодавства України до Директив ЄС у сфері охорони довкілля, зобов'язання виконання якого взяла на себе Україна в рамках підписання Угоди про асоціацію.

Оцінка 2,5.

- Відсутні будь-які терміни виконання. Оцінка 0.
- Будь-які передвиборчі обіцянки відсутні. Оцінка 0.
- Підсумок проведеного аналізу продемонстровано в таблиці нижче.

№	Розділ коаліційної угоди	Наявність плану реалізації	Наявність термінів реалізації	Відповідність передвиборчим програмам
1	Реформа системи національної безпеки та оборони	4	5	2
2	Конституційна реформа	0	0	0
3	Оновлення влади та антикорупційна реформа	4,5	5	3
4	Судова реформа	2	2	1
5	Реформа системи органів правопорядку	3,5	2	3
6	Реформа виборчого законодавства	2	2,5	1
7	Децентралізація та реформа публічної адміністрації	5	4	3,5
8	Забезпечення прискореного економічного розвитку	0	1	1
9	Регуляторна політика, розвиток підприємництва та забезпечення умов конкуренції	4	4	1
10	Реформа фінансового сектору	1	0	1
11	Реформа сільського господарства	3,5	4	2
12	Реформа енергетики та енергозалежність	5	4,5	2
13	Інфраструктура та транспорт	4	3	0
14	Забезпечення громадян комунальними послугами та реформування житлової політики	4	4	0
15	Соціально-гуманітарна реформа	4	3	3
16	Реформа системи охорони здоров'я	3	0	1
17	Реформа системи управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики	2,5	0	0
Середнє значення		3,06	2,59	1,44

Загалом коаліційна угода, яка містить 17 розділів, які, в свою чергу, поділяються на 89 підрозділів. Політичні партії в тій чи іншій мірі включили до угоди ряд власних передвиборчих обіцянок, що були зафіксовані у передвиборчих програмах.

Так зокрема :

- Народний фронт - 25 обіцянок з 34;
- Блок Петра Порошенка - 14 обіцянок з 27;
- Самопоміч – 32 обіцянки з 60;
- Радикальна партія - 13 обіцянок з 33;
- Батьківщина 18 обіцянок повністю, 3 частково з 35.

Таким чином, близько 50% обіцянок не були враховані під час розробки коаліційної угоди.

Поруч з тим 46 підрозділів (з 89, тобто ще 50%), в тому числі 4 розділи угоди або жодним чином не пов'язані з програмами учасників коаліцій, тому що жодна з обіцянок політичних партій не потрапила у текст угоди.

При цьому в розрізі партій:

- Народний фронт - 65 підрозділів;
- Блок Петра Порошенка - 72 підрозділи;
- Самопоміч – 72 підрозділи;
- Радикальна партія 78 підрозділів;

- Батьківщина 77 підрозділів.

Наявність плану дій у вигляді запропонованого механізму реалізації реформ та переліку безпосередніх кроків для забезпечення їх реалізації загалом оцінений в 3,06 балів (з 5 можливих). Слід констатувати, що в більшості випадків в угоді відсутні конкретні дії, що дозволяли би оцінити хід реалізації реформ. В деяких розділах, як от забезпечення прискореного економічного розвитку, реформа фінансового сектору, конституційна реформа взагалі відсутній опис механізмів, що дозволять реалізувати пропоновані реформи.

Другий аналізований критерій, наявність термінів реалізації кожного пункту коаліційної угоди, визначає наскільки відповідально до її підготовки, і що саме основне, до її реалізації в майбутньому підходять учасники коаліції. Середнє значення критерію по різних частинам угоди - 2,59 балів (з 5 можливих). Відсутність будь-яких термінів виконання у 4 розділах, формальний підхід до встановлення термінів ще у 5 розділах говорить не на користь прагнення до реалізації угоди.

Майже повна невідповідність коаліційної угоди та передвиборчих програм створює враження, що політики навіть не думали їх (обіцянки) виконувати. Відсутність будь-яких співпадінь між обіцянками та угодою спостерігається у 4 розділах, врахування 1-2 обіцянок у 9 розділах та середній бал у 1,44 (з 5 можливих) демонструє рівень послідовності політичних партій.

Детальне ознайомлення з текстом угоди складає враження, що над ним працювали розрізнені групи експертів, перед якими були поставлені досить «вузькі» завдання. При цьому ті розділи, по яких у експертів були детальні напрацювання (національна безпека, антикорупційна реформа, децентралізація, реформа енергетики та інші) приємно вирізняються серед інших. Таким чином, можна зробити висновок про слабку координованість експертних груп та відсутність волі лідерів партій до підготовки більш якісного документу.

Результати аналізу коаліційної угоди нашою думкою про те, що щирість політичних лідерів щодо її реалізації не набагато більша ніж щодо власних передвиборчих програм.

Зважаючи на значну кількість нових облич в партійних списках, які прийшли до парламенту з вірою та бажанням реформувати країну, цей документ являє собою такі собі «передвиборчі обіцянки» для них. Документ якісніше підготовлений, адже спрямований не на середньостатичного виборця, а на середньостатистичного народного депутата.

Порівняльна таблиця: передвиборчі обіцянки 2014 в Коаліційній угоді фракцій ВРУ 8 скликання

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
РЕФОРМА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ						
1.	Реформування системи забезпечення національної безпеки і оборони (розробка та прийняти нових редакцій Стратегії національної безпеки та Воєнної Доктрини, запровадження в державі системи стратегічного планування та прогнозування з метою запобігання загрозам національній безпеці, реформування всієї системи мобілізаційної підготовки та мобілізації України, створення взаємоузгодженої державної системи інформаційної безпеки та розроблення і прийняття Концепції інформаційної безпеки, оптимізація структури розвідувальних органів України, проведення заходів із очищення в розвідувальних органах України).	<p>Оновлення Стратегії національної безпеки України.</p> <p>Ухвалення нової Воєнної доктрини, в якій Росія буде чітко визначена державою-агресором.</p> <p>Захист національного інформаційного простору.</p> <p>Будівництво і облаштування надійно укріпленого державного кордону.</p>	<p>Необхідне істотне збільшення витрат на модернізацію та посилення Збройних Сил та інших структур, які забезпечують захист країни від зовнішньої агресії.</p> <p>Пріоритетом є політична та дипломатична боротьба за повернення тимчасово окупованого Криму і збереження територіальної цілісності України.</p>	<p>Формування нової воєнної доктрини.</p> <p>Формування військового резерву шляхом створення системи військової підготовки громадян.</p> <p>Створення системи проактивної державної інформаційної політики.</p>	<p>Створимо потенційні партизанські загони і підготуємо цивільне населення до оборони великих міст*.</p> <p>Повернення ядерного статусу Україні.</p>	<p>Організувати Ставку Верховного Головнокомандувача, через яку Президент здійснюватиме все керівництво обороною держави.</p>
2.	Реформування Збройних сил України Прийняття Програми розвитку Збройних сил, Програми розвитку озброєнь та військової техніки, перехід до нової функціональної структури Збройних Сил.	<p>Законодавче відновлення та реалізацію стратегічного курсу на євроатлантичну інтеграцію.</p>	<p>Істотне збільшення витрат на модернізацію та посилення Збройних Сил та інших структур, які забезпечують захист країни від зовнішньої агресії.</p>	<p>Відмова від позаблокового статусу України.</p> <p>Виробництво та закупівлю сучасного озброєння.</p>	<p>Влада запрацює для фронту.</p> <p>Генеральські посади займуть бойові офіцери.</p>	<p>Провести Всеукраїнський референдум щодо вступу до НАТО.</p>

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
	<p>Затвердження нового військово-адміністративного поділу України, удосконалення системи мобілізації шляхом створення необхідної чисельності військоматів.</p> <p>Оптимізація розвідки ЗСУ.</p> <p>Виведення з підпорядкування Мінінфраструктури Держспецтрансслужби та включення її до складу ЗСУ.</p> <p>Поступовий перехід до стандартів НАТО, Оптимізація та відповідне скорочення структури МО та ГШ.</p> <p>Збільшення грошового утримання військовослужбовців, підвищення престижу військової професії та мотивації на проходження військової служби, впровадження дієвих механізмів фінансування будівництва житла для військовослужбовців.</p> <p>Внесення змін до чинного законодавства, з метою впровадження механізму призначення військових комендантів територій, щойно звільнених з-під контролю ворожих збройних формувань.</p> <p>Внесення змін до Законів України «Про оборону» та «Про правовий режим воєнного стану» з метою більш чіткого визначення</p>	<p>Реформування армії та інших структур сектору безпеки і оборони, їх оснащення новими, сучасними видами озброєнь, військового обладнання, допоміжними засобами.</p> <p>Підвищення престижності військової служби, посилення соціального захисту тих, хто захищає Вітчизну.</p> <p>Будівництво і облаштування надійно укріпленого державного кордону.</p>		<p>Підтримку громадян, які самоорганізувалися для допомоги війську.</p> <p>Підвищення власної обізнаності, фізичної форми та патріотичного духу.</p>		<p>Ухвалити закон про чіткий план та графік реформ для перетворення України на потенційного члена Альянсу.</p> <p>Відродити Збройні Сили України та забезпечити їх переоснащення на базі вітчизняного ВПК згідно стандартів НАТО.</p>

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
	<p>порядку підпорядкування утворених відповідно до законів України військових формувань.</p> <p>Реформування та оптимізація системи військової освіти з урахуванням кращих практик країн-членів НАТО, створення військово-патріотичної організації - Української військової організації.</p>					
3.	<p>Реформа оборонно-промислового комплексу (оптимізація системи фінансової діяльності Державного концерну «Укроборонпром», розробка Концепції імпортозаміщення та створення нових промислових потужностей, відновлення роботи втрачених важливих підприємств ОПК, відновлення припинених важливих програм розробки перспективних зразків озброєння та військової техніки, організація співробітництва у галузі розробок озброєння та військової техніки з іноземними виробниками, запровадження механізмів надання можливості приватним розробникам розробляти та випробовувати продукцію військового та спеціального призначення).</p>		ВПК здатний задовольнити більшість потреб армії і дати поштовх реіндустріалізації.	Ефективне управління ВПК.		

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
4.	<p>Оптимізація Національної гвардії України</p> <p>Перегляд розташування місць постійної дислокації з'єднань та частин НГУ, формування на базі військових містечок системи автономних військових баз.</p> <p>Формування на базі військових містечок системи автономних військових баз.</p>					
5.	<p>Оптимізація Служби безпеки України.</p> <p>Розробка та прийняття нової редакції Закону України «Про службу безпеки України».</p>					Привести законодавство у сфері діяльності СБУ до стандартів і антикорупційних вимог ЄС.
6.	<p>Статус тимчасово окупованих та тимчасово непідконтрольних територій.</p> <p>Формування та реалізація державної політики, спрямованої на фактичне повернення Автономної Республіки Крим та м. Севастополя до складу України, а також на відновлення діяльності законних органів влади на всій території Донецької та Луганської областей.</p>		Пріоритетом є політична та дипломатична боротьба за повернення тимчасово окупованого Криму і збереження територіальної цілісності України.			<p>Повернутися до «жневського» формату переговорів з Росією. Скасувати Путінські закони, які передають РФ частину території Донбасу та амністують терористів.</p> <p>Запустити програму з повернення Криму, змусити Росію компенсувати збитки від окупації АР Крим та частини Донбасу в міжнародних судах.</p>

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА						
7.	Забезпечення публічного та відповідального процесу внесення змін до Конституції України	Продовження реформи політичної системи України, спрямованої на створення надійних запобіжників проти спроб узурпації державної влади, намагань порушення основоположного демократичного принципу її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.	Необхідне збереження і подальше вдосконалення відновленої парламентсько-президентської форми правління, за якої Уряд формується парламентською коаліцією.	Збалансування повноважень та відповідальності Президента, парламенту та Уряду за кожне повноваження. Відмова від депутатської недоторканності.		Скасувати недоторканість президента, парламентарів і суддів. Запустити механізм відкликання народного депутата України.
ООНОВЛЕННЯ ВЛАДИ ТА АНТИКОРУПЦІЙНА РЕФОРМА						
8.	Створення Національного антикорупційного бюро України. Створення Національного агентства з питань запобігання корупції (у тому числі створення електронної системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування)	Створення незалежного антикорупційного органу. Запровадження декларування чиновниками, політиками, суддями, працівниками прокуратури та ін. як доходів, так і витрат, з обов'язковою перевіркою цих відомостей.	Вибірні органи влади та місцевого самоврядування, які втратили довіру людей, мають бути негайно переобрані. Відкрита кадрова політика і діяльність кожного чиновника та високопосадовця, його статки й доходи, а також витрати держслужбовців та їхніх сімей.	Люстрація - очищення держслужби від людей, які працюють на шкоду своїй державі. Створення незалежного органу для розслідування високопосадової корупції.	Почне працювати суспільний антикорупційний корпус. Провокування хабарів із негайним затриманням і покаранням хабарника. Кожен чиновник повинен довести легальність свого майна.	Ухвалити закон про люстрацію та створити незалежну Державну люстраційну комісію. Створити незалежне Антикорупційне бюро з правом на провокацію хабара та перевірку на детекторі брехні.

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
						<p>Зобов'язати чиновників та депутатів декларувати не лише доходи, але й витрати. Їх податкові декларації викладати в Інтернет.</p> <p>Привести законодавство у сфері діяльності держслужби до стандартів і антикорупційних вимог ЄС</p> <p>Запровадити максимально жорстку кримінальну відповідальність за корупцію та хабарництво.</p>
9.	<p>Впровадження процедури перевірки на добросовісність та моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування</p> <p>Ліквідація корупційних схем у державному секторі.</p>	<p>Залучення громадськості до процесу антикорупційного моніторингу.</p> <p>Розкриття структури власності підприємств до кожного конкретного бенефіціарія,</p>	<p>Формування професійного корпусу державних службовців, їх соціальний захист та посилення відповідальності.</p> <p>Утвердження загальної нетерпимості до корупції.</p>	<p>Скасування пільг та встановлення достойної оплати парламентарів та міністрів.</p>	<p>Проведення перевірки діяльності чиновників на місцях.</p>	<p>Істотно скоротити чисельність працівників держорганів. Ті, хто залишиться, пройдуть переатестацію, а їхні зарплати буде збільшено.</p>

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
				<p>Перетворення державного службовця на фахового, забезпеченого, патріотичного та політично неупередженого розробника та виконавця державної політики.</p>		<p>Ухвалити закон, за яким кожен чиновник та його родина будуть зобов'язані довести легальність походження свого майна.</p> <p>Заборонити призначати на державні посади тих, хто попередньо не позбувся власного бізнесу.</p> <p>Запровадити механізм приватного обвинувачення, коли громадяни мають право вести запис свого спілкування з чиновниками та звертатися напямуч до суду для притягнення їх до відповідальності за зловживання.</p>

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
10.	Прийняття комплексних змін до законодавства щодо забезпечення прозорості фінансування партій та виборчих кампаній.					Прийняти закон про прозорість фінансування партій.
11.	Обов'язкове оприлюднення органами влади наборів даних, які придатні для наступної автоматизованої обробки, зокрема стосовно суспільно важливої інформації.			Прозорі державні закупівлі та процедури реалізації майна.		
12.	Забезпечення вільного доступу в Інтернеті до інформації про земельні ділянки, у тому числі про володільців прав на них.					
13.	Створення (визначення) незалежного органу державного нагляду у сфері забезпечення права на доступ до публічної інформації.					
14.	Заборона органам державної влади та місцевого самоврядування вимагати від фізичних та юридичних осіб інформацію, якою держава вже володіє, або яку ці особи надавала їй раніше .					

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
СУДОВА РЕФОРМА						
15.	Добір на суддівські посади в судах всіх рівнів лише за конкурсом на підставі об'єктивних критеріїв (критерії доброчесності, повне декларування доходів і витрат, високі професійні та моральні якості, удосконалені процедури проведення відбіркового та кваліфікаційного іспитів, механізми впливу на кар'єру судді рішень Європейського суду, запровадження механізмів участі громадськості, впливу на кар'єру судді рішень Європейського суду).	Реальна судова реформа, яка передбачала б як катодове очищення і «перезавантаження», так і суттєві інституційні зміни.	Реформа судової системи. Встановлення публічного контролю за призначенням і діяльністю суддів.	Удосконалення механізмів добору і дисциплінарної відповідальності суддів, для зміцнення їх незалежності.		Привести законодавство у сфері діяльності судів до стандартів і антикорупційних вимог ЄС. Провести люстрацію суддів, причетних до порушень прав людини, ухвалення неправосудних рішень, політичних переслідувань, корупції. Для цього сформувати кваліфікаційно-дисциплінарні комісії за участю громадянського суспільства і покласти на них контроль за діяльністю судів.
16.	Вдосконалення процесуального законодавства Забезпечення реального виконання судових рішень.					
17.	Удосконалити діяльність Вищої ради юстиції та кваліфікаційної комісії суддів (принципи формування).					

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
18.	Зменшення кількості рівнів суддівського самоврядування.					
19.	Встановлення підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.					
20.	Адвокатам буде відведена важлива роль у функціонуванні системи правосуддя.					
21.	Забезпечення реального виконання судових рішень					
22.	Забезпечена практична реалізація нового Закону України «Про прокуратуру» та посилено контроль за витратами прокурорів і їх сімей Обмеження компетенції прокуратури лише сферою кримінальної юстиції.			Оновлення прокурорського корпусу. Становлення прокуратури як служби державного обвинувачення.		
23.	Внесення змін до Конституції стосовно: підвищення вимог до суддів; прозорості системи судів; обмеження недоторканості суддів; оновлення суддівського корпусу. створення єдиного незалежного від політичного впливу органу, який відповідатиме за призначення, кар'єру та звільнення суддів.		Створення системи їхнього автономного функціонування, незалежного від законодавчої та виконавчої гілок влади.	Оновлення суддівського корпусу. Усунення Президента та парламенту від формування суддівського корпусу.		Сформувати суди присяжних. Створити рівні можливості для захисту своїх прав через суд для всіх громадян. Судді місцевих судів будуть обиратися народом.

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
РЕФОРМА СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ						
24.	Реформування системи кримінальної юстиції (запровадження інституту детективів, розмежування оперативно-розшукової діяльності)	Докорінна реформа правоохоронних органів і сфери цивільної безпеки	Реформа правоохоронної системи		Повна зміна особового складу правоохоронних органів.	Привести законодавство у сфері діяльності прокуратури, СБУ, міліції до стандартів і антикорупційних вимог ЄС.
25.	Формування нової системи МВС (забезпечення можливості формування міністерством політики у сфері правопорядку, створення національної поліції, створення нової системи атестації та проведення переатестації, перехід до трирівневої системи підготовки, впровадження прозорого конкурсного відбору).			Перетворення міліції з карального органу в орган охорони публічного порядку та боротьби зі злочинністю. Підвищення відповідальності за злочини чи злочинну бездіяльність посадових осіб держави, прокурорів, правоохоронців зі скороченням чисельності та підвищенням оплати праці.		
26.	Створення державного бюро розслідування.					
27.	Створення муніципальної міліції.			Запровадження муніципальних органів правопорядку.		
28.	Створення Військової поліції.					

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
РЕФОРМА ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА						
29.	Забезпечення підзвітності і дієвості парламенту (запровадження пропорційної системи з відкритими списками, закріплення відповідальності суб'єктів виборчого процесу за порушення вимог виборчого законодавства, посилення прозорості та відкритості фінансування партій).		Реформування виборчого законодавства з метою переходу до обрання парламенту за відкритими партійними списками.		Вибори за відкритими списками.	Ухвалити закон про проведення виборів до Верховної Ради за пропорційною системою з відкритими списками.
30.	Удосконалення системи місцевих виборів (проведення місцевих виборів з урахуванням реформи децентралізації місцевого самоврядування, збереження мажоритарної системи на рівні сільських та селищних рад та запровадження пропорційної виборчої системи з відкритими списками при проведенні місцевих виборів на інших рівнях, запровадження виборів міських голів великих міст у два тури, зменшення граничної кількості депутатів місцевих рад; внесення змін до законодавства про статус столиці – міста Києва).					

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА РЕФОРМА ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ						
31.	Децентралізація та реформа місцевого самоврядування (ефективний розподіл повноважень, ресурсне забезпечення місцевого самоврядування, формування самодостатніх громад, реформувати територіальні органи влади на місцевому рівні).	Громади мають стати головним елементом всієї конструкції, на якій базується держава, органи місцевого самоврядування – отримати стабільну фінансову основу для виконання розширених повноважень.	Громади на місцях повинні отримати більше прав і коштів на реалізацію повноважень. Виконавча влада в областях належить не призначеним згори «губернаторам», а виконкомам, сформованим облрадами, обраними людьми.	Децентралізація влади та податків.	Надання права обраному голові громад вільно приймати усі важливі для людей рішення. Громада стане повноправним розпорядником земель, будівель, устаткування. Зібрані податки в більшості своїй залишаться на місцях. Надамо громадам право проводити референдуми для вирішення важливих питань.	Провести реформу місцевого самоврядування, розширивши його права та фінансову самостійність згідно Європейської хартії місцевого самоврядування. Ліквідувати місцеві державні адміністрації, надавши право обласним та районним радам формувати свої виконкоми.
32.	Реформа публічного адміністрування (прийняття нової редакції Закону «Про державну службу», оптимізація органів державної влади, реформа Кабінету Міністрів, системи інших державних органів, зміни до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», прийняття закону про імпічмент Президента).			Прийняття закону про Президента Співпрацю Уряду та міністерств з громадськістю для прозорого та відповідального прийняття якісних рішень.		Прийняти закони про імпічмент президента Передбачити законом створення при кожному відомстві незалежної громадської ради з правом блокуючого голосу.

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
33.	Адміністративні послуги (скорочення кількості адмін. послуг, делегування місцевих органам влади права надавати адмін.послуги та створення мережі центрів їх надання)	Перехід до надання адміністративних послуг усюди, де це можливо, за принципом «єдиного вікна».	Можливість для громадян отримувати вичерпну інформацію про рішення державних органів та органів місцевого самоврядування	Спрощення процедури надання адміністративних послуг для громадян і бізнесу		Відкрити мережу «універсамів адмінпослуг», щоб громадянин в одному місці, без черг та хабарів, міг отримати повний пакет послуг від держави
34.	Запровадити електронне врядування	Запровадження електронного врядування				Забезпечити відкритість та підзвітність влади громадянам через систему електронного уряду.
35.	Реформувати публічні фінанси					
36.	Реформувати державні закупівлі			Прозорі державні закупівлі та процедури реалізації майна		
37.	Реформувати управління державною власністю та приватизацією					

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИСКОРЕНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ						
38.	Розроблення довгострокової стратегії розвитку високотехнологічних виробництв із визначенням галузей-драйверів.		Впровадження реальної конкурентної економічної моделі в Україні.	<p>Створення привабливих робочих місць в регіонах.</p> <p>Сировина економіка стане джерелом для нової економіки.</p> <p>Створення точок зростання та інструментів розвитку – технологічних та промислових парків, експортно-кредитного агентства, банку розвитку та фонду модернізації.</p> <p>Розвиток телекомунікаційної інфраструктури із впровадженням її елементів в усіх сферах суспільного життя.</p> <p>Формування економіки України як економіки знань.</p>	Наша сировина буде перероблятися українськими висококваліфікованими спеціалістами.	

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
39.	Формування через залучення приватних інвесторів сучасної індустріальної та інноваційної інфраструктури.	Активне залучення міжнародних організацій, донорів, до відбудови і розвитку території держави, що постраждали внаслідок агресії				
40.	Законодавче встановлення стимулюючих особливостей для нових виробництв, науково-дослідних центрів, а також компаній сфери інформаційних технологій					
41.	Законодавче запровадження захищених ринкових механізмів інвестування в енергомодернізацію					
42.	Забезпечення розбудови інноваційної інфраструктури та ефективної системи захисту інтелектуальної власності і трансферу технологій					
43.	Запровадження системного міжнародного просування українських виробників та України як зовнішнього виробничого майданчика для глобальних ринків та науково-дослідницької платформи для багатонаціональних високотехнологічних корпорацій		Забезпечити доступ українській продукції на світові ринки	Активна роль держави у світовій боротьбі за ресурси, інвестиції та за ринки	Розширимо виробництво, і побудуємо його ближче до кордону із ЄС	

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
				<p>Зосередження зусиль та ресурсів на пріоритетах, які забезпечать створення якісних робочих місць, збільшення експорту та імпортозаміщення, серед яких високі технології, машинобудування та поглиблена переробка.</p> <p>Експорт продуктів харчування, а не лише агросировини та становлення України як світового еталону якості у цій сфері</p>		
РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА, РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ КОНКУРЕНЦІЇ						
44.	Створення сприятливого для інвестицій середовища (зменшення кількості документів дозвільного характеру, забезпечення істотного поліпшення умов ведення бізнесу за тими напрямками, які враховуються «Doing Business», забезпечення ефективного захисту прав приватної власності,	Розширення свободи підприємницької діяльності, істотне скорочення функцій адміністративного регулювання економіки			Усунемо олігархів від керівництва державними підприємствами	

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
	забезпечення протягом одного року заміни існуючої системи регулювання підприємницької діяльності на європейську, забезпечення умов для розвитку телекомунікаційних мереж 4 та 5 поколінь, впровадження загальнодержавного широкосмугового доступу до мережі Інтернет)				Олігархи доплатять за копійчану приватизацію підприємств, які приносять їм надприбутки. Інакше ці підприємства будуть знову повернуті державі.	
45.	Реформи у антимонопольній сфері (забезпечення прозорості у діяльності органів АМКУ, спрощення системи контролю за концентраціями встановлення дисциплінарної відповідальності посадових осіб).	Демоніполізація економіки.	Від запобігання монополізму і картельним змовам у великому бізнесі до гарантій чесної конкуренції малому підприємству.	Звільнення малого та середнього бізнесу від кріпачтва фінансово-промислових груп шляхом запровадження реальної антимонопольної політики.		
46.	Податкова реформа (зменшення податків до 9, скорочення кількості та обсягів податкової звітності та розширення електронних сервісів, забезпечення прозорості та передбачуваності податкової системи, відповідність контролю за трансфертним ціноутворенням принципам ОЕСР, відмова від каральної моделі податкового контролю, зменшення фіскального навантаження на фонд оплати праці, сплата податку з доходів фізичних осіб виключно за місцем здійснення діяльності працівника,	Реформа податкової системи.	Кількість податків слід скоротити, їхні ставки – зменшити. Шляхи уникнення сплати податків через офшори – перекрити. Утвердити систему спрощеного оподаткування для малого та середнього бізнесу.		Менші податки на заробітну платню, більші на сировинну продукцію олігархів. Введемо кризовий податок для олігархів, який наповнить бюджет та зупинить інфляцію.	Спростити процедуру сплати та зменшити кількість існуючих податків і зборів – їх має залишитися не більше шести. Знизити розмір єдиного соціального внеску до 15%.

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
46.	зменшення чисельності Державної фіскальної служби, модернізація податку на прибуток, реформа ПДВ)					
47.	Реформа трудових взаємовідносин (схвалення Трудового кодексу)					
48.	Сприяння виходу на зовнішні ринки та міжнародній кооперації (підтвердження відповідності української системи технічного регулювання , реалізації системи НАССР відповідно до вимогам ЄС , скорочення часу на процедури пов'язані з імпортом і експортом , створення спеціального органу страхування та фінансування експорту)					
49.	Перехід від адміністративного контролю до підтримки бізнесу (скорочення кількості регуляторних та контрольних органів, обмеження повноважень органів державного нагляду, відхід від системи тотального обтяжливого контролю, скасуванням неактуальних , не розміщених у вільному доступі нормативно-правових актів).	Зменшення кількості дозволів, контролюючих органів і перевірок.			Проста звітність, мінімум перевірок та бюрократії.	Радикально скоротити кількість ліцензій та контролюючих органів.

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
50.	Спрощення процедур в сфері будівництва (удосконалення процедури приєднання до мереж суб'єктів природних монополій, скорочення та спрощення строку видачі дозвільних документів, прав на користування і продажу землі)					
РЕФОРМА ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ						
51.	Запровадження ефективного нагляду			Забезпечення доступної вартості фінансових ресурсів	Кредити на розвиток під 5% на 10 років	
52.	Залучення інвестицій в надійні інструменти					
53.	Розвиток інфраструктури фінансового сектору					
РЕФОРМА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА						
54.	Земельна реформа (завершення, до 1.1.2016 інвентаризації та розмежування земель сільськогосподарського призначення, врегулювання питань передачі у комунальну власність земель державної власності, розташованих за межами населених пунктів, забезпечення неможливості орендувати землі сільськогосподарського призначення на неконкурентних засадах, удосконалення орендних відносин, розвиток ринку оренди земель, створення сприятливого середовища для відновлення площ зрошувальних земель)				<p>Заборона продажу землі</p> <p>Запровадження права оренди землі під жорстким контролем держави</p> <p>Заборона іноземцям розпоряджатися чорноземами.</p> <p>Створення прозорого земельного кадастру</p>	<p>Залишити сільськогосподарську землю в державній власності та відновити безкоштовну видачу земельних актів.</p> <p>Унеможливити надмірну концентрацію земель в одних руках</p>

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
55.	Реформування системи державної підтримки сільськогосподарського виробництва та залучення фінансування у галузь (збереження до 2018 року чинної системи оподаткування с/г виробників, вдосконалення системи підтримки, забезпечення її прозорості, надання пільгових кредитів малим та середнім господарствам, запровадження фінансових інструментів на ринках с/г продукції, залучення на ринок особистих селянських господарств, продовження дерегуляції галузі).			Перетворення землі сільськогосподарського призначення на актив українського селянина, аби він міг залучати інвестиції і розвинути своє господарство.		
56.	Сприяння міжнародній торгівлі (перехід від обмежень експорту до формування державного мобілізаційного продовольчого резерву, скасування надмірних процедур обов'язкової реєстрації, сертифікації та дозвільних документів, гармонізація законодавства щодо безпечності харчової продукції із законодавчими актами ЄС).					
57.	Сталий розвиток сільських територій			Формування сучасного українського села як архітепічної цінності та одного з основних джерел ідентичності.		

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
				Розвиток екологічного землеробства, садівництва, тваринництва та поглиблення переробки		
58.	Реформування лісового господарства					
РЕФОРМА ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНІСТЬ						
59.	Реорганізація ринків енергії та імплементація європейського законодавства в сфері енергетики у відповідності до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства	Приведення енергетичного сектору у відповідність до вимог Договору про створення Енергетичного співтовариства (включно з III енергетичним пакетом ЄС) Пропонуємо нашим західним партнерам заключати всі договори на транзит газу через Україну на наших кордонах з Росією				
60.	Поетапна ліквідація перехресного субсидювання та вирівнювання цін на природний газ та електричну енергію					
61.	Забезпечення прозорості енергетичних ринків та підвищення їх ефективності					

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
62.	Приведення податкового навантаження на нафтогазовидобувну галузь у відповідність до кращої світової практики	Імпортний газ поступово має замінюватися газом власного видобування				
63.	Удосконалення законодавства та регуляторного середовища для залучення приватних інвестицій в енергетичну галузь					
64.	Реформа вугільної галузі (приватизація та ліквідація шахт, оптимізація державної підтримки, лібералізація вугільного ринку)					
65.	Диверсифікація джерел постачання імпортованих первинних джерел енергії та палива для атомних електростанцій	Диверсифікація як самих енергоносіїв, так і шляхів їх постачання;				
66.	Стимулювання енергоефективності для скорочення енергоємності ВВП	Реалізація довгострокової державної програми підвищення енергоефективності				

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
ІНФРАСТРУКТУРА ТА ТРАНСПОРТ						
67.	Залізничний транспорт (утворення ПАТ «Українська залізниця» 100% акцій якого закріплені в державній власності, виділення дочірніх ефективних вертикально-інтегрованих компаній, створення Національної комісії з регулювання транспорту, поступова ліквідація субсидювання між пасажирськими та вантажними перевезеннями, прийняття нового закону про транспорт)					
68.	Морські порти та річковий транспорт (залучення приватних інвестицій, приватизація цілісних майнових комплексів у портах, прийняття закону «Про внутрішній річковий транспорт»)					
69.	Експлуатація доріг (Передача доріг місцевого значення до сфери управління обласних державних адміністрацій з одночасною передачею джерел фінансових ресурсів, розмежування функцій замовника та виконавця будівництва, ремонту та утримання доріг, включення до контрактів на будівництво умови із забезпечення гарантійного терміну служби,					

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
	забезпечення контролю за дотриманням норм вагового навантаження , впровадження стандартів ЄС з будівництва, ремонту та утримання доріг, вдосконалення системи оплати за проїзд по дорогам великовагового транспорту)					
70.	Організація та безпека дорожнього руху (прийняття законодавчої бази та запровадження системи автоматичної фіксації порушень правил дорожнього руху , надання муніципальним органам права фіксації та притягнення до відповідальності за дрібні порушення правил дорожнього руху в населених пунктах , встановити чіткий розмір відповідальності за кожне порушення правил дорожнього руху)					
71.	Розвиток міського транспорту (передача на муніципальний рівень повноваження з встановлення методик розрахунку тарифів , створення пріоритетів у використанні вулично-дорожньої мережі населених пунктів з населенням 50 тис.+)					
72.	Авіаційний транспорт (створення умов для підписання угоди з ЄС про єдиний повітряний простір, призначення перевізників на основі прозорих тендерів)					

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН КОМУНАЛЬНИМИ ПОСЛУГАМИ ТА РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ						
73.	Надання власникам житла механізмів для ефективного управління та забезпечення житла якісними послугами (удосконалення діяльності ОСББ, створення законів для прийняття рішень в будинках, де не створені ОСББ, надання можливості у багатоквартирних будинках самостійно обирати форму отримання послуг від природніх монополістів)					
74.	Запровадження ринкових умов господарювання надавачів послуг з управління житлом (усунення регуляторних бар'єрів для створення ринку управління житлом, встановлення на рівні закону правил роботи, обов'язків та відповідальності надавачів послуг з управління житлом)					
75.	Запровадження оплати за фактично спожиті природний газ, теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання шляхом запровадження 100 % комерційного обліку					
76.	Забезпечення сталого функціонування та розвитку комунальних систем централізованого водопостачання, водовідведення та тепlopостачання та прозорості ціноутворення у цих сферах для споживачів					

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
77.	Встановлення вимог публічності обговорення членами відповідних громад планів щодо зміни схем теплопостачання.					
78.	Збільшення частки утилізації твердих побутових відходів, їх максимального повторного залучення у господарський оборот як вторинних ресурсів					
79.	Підвищення енергетичної безпеки держави за рахунок енергоефективності, енергоощадності та розвитку альтернативної енергетики в житлово-комунальній сфері (прийняття закону про енергетичну ефективність, створення механізму державної підтримки, залучення приватних інвестицій, надання можливості місцевим органам влади встановлювати тарифи на тепло, вироблене з альтернативних джерел)					
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА РЕФОРМА						
80.	Гарантування соціального захисту (створення інформаційної системи соціального захисту, оптимізація соціального страхування, запровадження обов'язкового загального державного медичного страхування, встановлення єдиних принципів нарахування пенсій, зниження єдиного соціального внеску,	Не можна допустити скасування чи скорочення субсидій малозабезпеченим громадян на оплату комунальних послуг.		Запровадження адресної допомоги саме тим, хто потребує. Прозоре та адресне забезпечення осіб,	Пораненим та їх сім'ям держава забезпечить соціальний захист. Запровадження цільової грошової допомоги малозабезпеченим.	

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
	створення системи адресного надання пільг та субсидій, скасування пільг та привілеїв для посадовців, створення системи соціального захисту переселенців та учасників АТО).	Надання необхідного медичного обслуговування, протезування учасників АТО, забезпечення житлом, надання соціальних гарантій родинам тих, хто загинув у боях за Україну.		які захищали свободу українців та територіальну цілісність України, а також їхніх сімей.	Перегляд системи комунальних виплат. Створимо умови для легалізації українських заробітчан. Сім'ї, в яких двоє дітей, визнають багатодітними і вони будуть отримувати відповідну допомогу.	
81.	Якісна освіта. (ухвалення нового Закону «Про освіту», недопущення зменшення рівня оплати праці педагогічних працівників, децентралізація управління освітою, оновлення стандартів освіти, поступовий перехід до 12-річного терміну здобуття середньої освіти, утвердження реальної університетської автономії, розвиток професійної освіти).	Продовження реформ в освітній сфері на європейських засадах.		Відновлення поваги до вчителя шляхом підвищення оплати праці та цілеспрямованим пропагуванням престижу професії. Скерування освіти на розвиток творчого мислення, продукування інновацій, творення нових технологій і нової соціальної реальності.		Запровадити державні гранти для молоді на отримання вищої освіти та стажування в Європі.

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
				<p>Впровадження у середню освіту навичок користування світовими освітніми ресурсами, управління власним часом, ефективних комунікацій та програмування.</p> <p>Справжнє академічне та студентське самоврядування.</p> <p>Гарантування якості освіти через прозорі механізми ліцензування, акредитації та екзамнування.</p> <p>Запровадження прозорих механізмів державного замовлення та орієнтування його на пріоритети структурної перебудови економіки.</p>		

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
				<p>Лібералізація податкового законодавства щодо спонсорства та меценатства освіти, науки, культури та спорту.</p> <p>Запобігання дискримінації та бар'єрам.</p> <p>Запровадження віддалених форм зайнятості, доступності та універсального дизайну для подолання ізоляції людей з обмеженими можливостями.</p>		
82.	Сучасна наука та інновації (ухвалення нового Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», реформування функціонування державних наукових установ, входження України до Європейського дослідницького простору).			<p>Поєднання науки, освіти та бізнесу шляхом створення на базі університетів потужних науково-навчальних центрів та стимулювання наукових досліджень.</p> <p>Грантову підтримку молодих науковців.</p>		

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
				<p>Створення незалежного Національного фонду досліджень для фінансування фундаментальних, прикладних досліджень, інноваційних проектів та стартапів.</p> <p>Створення мережі Державних ключових лабораторій.</p>		
83.	<p>Культурний простір, інформаційна політика та національна пам'ять (Приведення основних завдань та функцій Міністерства культури у відповідність з європейськими практиками і принципами, Законодавче оформлення «Стратегії культурної політики України», законодавча підтримка виробників українського культурного продукту, захист національного інформаційного простору, скасування застарілої системи відзнак і звань в галузі культури).</p>	<p>Всебічне сприяння має надаватися національним українським культурним індустріям патріотичне виховання громадян формування спільної загальнонаціональної ідентичності.</p> <p>Партія підтримує становлення конкурентного медіаринку, незалежних та професійних ЗМІ, потужних суспільних медій.</p>	<p>Структура власності ЗМІ має стати прозорою, а конкурентне середовище в цій сфері – посиленим.</p> <p>Створення суспільного телебачення є на порядку денному як невідкладне питання.</p> <p>Збереження та зміцнення єдиного гуманітарного українського простору, за умови врахування специфіки кожного регіону в мовно-культурній сфері, в освіті, в політиці історичної пам'яті.</p>			

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
			<p>Особлива увага має приділятися захисту українців Криму та кримських татар як корінного народу Криму</p> <p>Неухильне дотримання прав усіх національних меншин, при якому Україна залишиться унітарною, соборною державою.</p>			
РЕФОРМА СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я						
84.	Структурна реорганізація системи медичного обслуговування (створення Центру реформ, стимулювання розвитку первинної медико-санітарної допомоги, вільний вибір пацієнтом лікаря, реорганізація МОЗ)				<p>Зростання в 10 разів видатків на медицину.</p> <p>Створення фельдшерсько-акушерського пункту в кожному селі</p>	
85.	Якісна та доступна медицина (інвентаризація та паспортизація закладів, створення реєстрів мед.працівників, препаратів, обладнання, медичних протоколів, запровадження ліцензування діяльності, запровадження клінічних протоколів, розрахунку вартості послуг, зміна принципів фінансування, запровадження інтегрованої медичної допомоги, поетапне запровадження обов'язкового державного соціального медичного страхування).	Забезпечення доступності якісних медичних послуг для громадян усіх регіонів країни.		<p>Відкрити доступ до медичних установ та санаторно-курортних закладів Державного управління справ</p> <p>Запровадження медичного страхування</p>		

*примітка: **Червоним кольором** відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
85.				Становлення незалежної, шанованої, самоврядної та відповідальної професії медичного працівника та забезпечення гідної винагороди за лікарську працю.		
86.	Формування системи забезпечення і підтримки якості медичної допомоги (Забезпечення розробки запровадження стандартів медичної допомоги, системи контролю якості медичної допомоги для закладів охорони здоров'я).					
87.	Здійснення раціональної фармацевтичної політики на макро- та мікрорівні (перегляд законодавства, переліку життєво важливих лікарських засобів та виробів, забезпечити професійну підготовку керівників органів та закладів охорони здоров'я в сфері менеджменту, заборона реклами лікарських засобів, реформування системи держзакупівель лікарських засобів).					

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки

№ п.п.	Назва блоку реформ Коаліційної Угоди	Народний Фронт	Блок Петра Порошенка	Самопоміч	Блок Олега Ляшка	Батьківщина
88.	Здоровий спосіб життя та громадське здоров'я			<p>Заохочення здорового способу життя, фізичної культури, спорту, естетичного та світоглядного, патріотичного виховання як передумови ефективної освіти та розвитку.</p> <p>Зміщення акцентів на профілактику та ранню діагностику захворювань.</p> <p>Запобігання інфекційним та іншим соціально-небезпечним хворобам.</p>		
РЕФОРМА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДОВКІЛЛЯМ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У ІНШІ ГАЛУЗЕВІ ПОЛІТИКИ						
89.	Реформи у сфері управління та охорони довкілля та поетапне приведення чинного законодавства до директив ЄС					

*примітка: Червоним кольором відмічені не враховані обіцянки